

Asia: VN/33260/2024

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomiot rikoslain 25 luvun 3 §:ään ehdotettavasta muutoksesta (sijaissyynnyttäjäksi saattamista koskevan teon tarkoituksen lisääminen ihmiskauppaa koskevaan pykälään)

-

2. Huomiot rikoslain 25 lukuun ehdotettavasta uudesta kriminalisoinnista (ehdotettava uusi 3 d §: ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö)

- a) Rangaistavuuden ala**
- b) Rangaistusasteikko**
- c) Muut huomiot**

Lausunto on laadittu yhteistyössä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueiden kesken. Tässä lausunnossa aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueista käytetään jäljempänä nimeä työsuojeluviranomainen.

a) Työsuojeluviranomainen pitää esitettyä sääntelyä perusteltuna ja perusteluita kattavina. Käytännössä säännöksessä kriminalisoituja tekoja on vaikea havaita ja näyttökysymykset tulevat olemaan haastavia esimerkiksi tahallisuuden osalta.

b) Rangaistusasteikolla ei ole merkitystä työsuojeluviranomaisen valvontatoimintaan, eikä ehdotuksessa säädetä työsuojeluviranomaiselle ilmoitusvelvollisuutta ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä. Sen sijaan rangaistusasteikolla on merkitystä rikosoikeudellisen vanhentumisajan kannalta. Ehdotetussa säännöksessä enimmäisrangaistus on yksi vuosi vankeutta, jolloin syyteoikeus vanhentuu kahdessa vuodessa. Perusmuotoisen ihmiskaupan syyteoikeus vanhentuu kymmenessä vuodessa. Hyväksikäyttöä koskeva rikos tutkittaisiin todennäköisesti

yhdessä ihmiskaupparikoksen kanssa, joten kahden vuoden vanhentumisaika aiheuttaa merkittäviä haasteita pitkäkestoisten ja vaativien esitutkintojen sekä syyteharkinnan toteuttamiselle.

c) Ehdotettuun sääntelyyn ei ehdoteta työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuuden laajentamista koskemaan ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä. Työsuojeluviranomainen pitää perusteluja tarkoituksenmukaisina. Ihmiskauppaa on haastava todeta työsuojelutarkastuksilla, mikä tarkoittaa sitä, että ihmiskaupan uhrien palveluiden käyttämistä on tätäkin vaikeampi havaita ja osoittaa. Työsuojelutarkastajien keinot ja mahdollisuudet havaita palvelun käyttäjän tahallisuuteen viittaavia seikkoja saattavat olla varsin marginaaliset. Myöskään työsuojeluviranomaisen tiedonsaantioikeudet eivät tue asiassa ilmoitusvelvollisuuden laajentamista.

3. Huomiot rikoslain 25 luvun 10 §:ään ehdotettavasta muutoksesta (ehdotettavaa uutta ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevaa kriminalisointia koskeva lisäys oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalaan)

Työsuojeluviranomainen pitää perusteltuna, että oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin koskemaan uutta kriminalisointia. Ehdotettu säännös ja oikeushenkilön rangaistusvastuun soveltamisalan laajennus tukevat osaltaan tavoitetta ihmiskaupan kontekstissa suoritettavien palveluiden kysynnän vähentämisestä. Se edistää myös tervettä kilpailua sekä työntekijöiden suojelemista.

4. Huomiot pakkokeinolakiin ja poliisilakiin ehdotettavista muutoksista

-

5. Huomiot oikeudenkäymiskaareen ja esitutkintalakiin ehdotettavista muutoksista

-

6. Huomiot ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin säännöksistä, joiden ei mietinnössä katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia

a) 11 artikla

b) muut muutosdirektiivin säännökset

-

7. Huomiot ehdotusten vaikutuksista

Ehdotettu sääntely parantaa uhrien asemaa ja oikeusturvaa. Rangaistavuuden laajentaminen vahvistaa myös rikosvastuun toteutumista, mikäli tunnusmerkistön mukaisia tekoja havaitaan ja ne saadaan vietyä rikosprosessiin. Työsuojeluviranomaisen toimintaan sääntelyllä ei ole resurssivaikutuksia eikä se edellytä muutoksia viranomaisen toimintaa ohjaavaan sääntelyyn, koska työsuojeluviranomaiselle ei säädetä ilmoitusvelvollisuutta asiassa.

8. Muut huomiot

-

Hyrkäs Jussi

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto - Pohjois-Suomen avi, Etelä-Suomen avi,
Lounais-Suomen avi, Länsi- ja Sisä-Suomen avi, Itä-Suomen avi.